

Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Банківський менеджмент

повна назва навчальної дисципліни

для підготовки
студентів ступеня
вищої освіти

магістр

року набору 2021

молодший бакалавр,
бакалавр чи магістр

галузі знань

07 Управління та адміністрування

шифр і назва галузі знань

спеціальності

072 Фінанси, банківська справа та страхування

шифр і найменування спеціальності

освітня програма

Фінанси, банківська справа та страхування

назва освітньої програми

академічні групи

МФ-21, МЗФ-21

шифри академічних груп

статус дисципліни

обов'язкова

Харків, 2021 рік

Розробник:

Шелест Олексій Леонідович,
доцент кафедри міжнародного бізнесу,
фінансів та обліку, кандидат економічних наук,
доцент

Керівник (гарант) освітньої
програми:

Насібова Ольга Вікторівна,
доцент кафедри міжнародного бізнесу,
фінансів та обліку, кандидат економічних наук,
доцент

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу,
фінансів та обліку

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії інституту,
протокол від 17.05.2021 №7

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Банківський менеджмент» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців системи фахових компетентностей з управління комерційним банком за умов ринкової економіки, управління активами і пасивами банку як у розрізі формування окремих комбінацій у структурі балансу, так і в процесі управління ризиками, ліквідністю і прибутковістю, з прийняття оптимальних управлінських рішень, що забезпечують максимізацію прибутку і ринкової вартості банку

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні і практичні основи управління прибутковістю та ризиками банку, методи і стратегії планування його фінансової діяльності та управління банківськими портфелями.

.Міждисциплінарні зв'язки вивчення навчальної дисципліни «Банківський менеджмент» є основою для подальшого засвоєння навчальних дисциплін, таких як «Міжнародна інформація та комунікації», «Міжнародна економічна безпека». Знання, які студенти отримують при вивченні дисципліни, в подальшому можуть бути використані при проходженні практики та виконанні випускної кваліфікаційної роботи.

Мова викладання – українська.

2.

ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами:

загальних компетентностей:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК04. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК06. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

спеціальних (фахових) компетентностей:

СК01. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК03. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК04. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК05. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК06. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК07. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК08. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

програмних результатів навчання:

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР04. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність та специфіка банківського менеджменту

Структура та зміст курсу «Банківський менеджмент». Предмет, мета й методи вивчення курсу, його зв'язок з іншими дисциплінами. Сутність і специфіка банківського менеджменту. Основні завдання менеджменту в банку, його принципи. Методи управління та інструменти банківського менеджменту.

Сфери банківського менеджменту. Організаційний менеджмент. Фінансовий менеджмент. Організаційна та фінансова модель банку. Функції банківського менеджменту.

Планування в банках. Організація діяльності банку. Мотивація персоналу. Контроль як функція банківського менеджменту. Показники ефективності банківського менеджменту. Роль менеджменту у підвищенні ефективності функціонування банку.

Тема 2. Правові основи функціонування банків

Особливості банку як об'єкта управління. Зовнішнє та внутрішнє середовище у банківській сфері. Життєвий цикл комерційного банку. Функції та завдання менеджменту на різних фазах життєвого циклу банку.

Правові основи функціонування банків. Законодавча база. Нормативно-інструктивні акти Національного банку України. Установчі документи банку. Статут банку, його структура. Установчий договір. Внутрішньобанківські правила, положення, інструкції. Проблеми формування правового поля українських банків. Порядок відкриття і припинення діяльності комерційних банків та їх філій. Нормативно-правова регламентація. Етапи заснування банку: початковий, підготовчий, реєстраційний, організаційний. Розробка засновницької документації, реєстрація та ліцензування.

Функції менеджменту, пов'язані із заснуванням комерційних банків. Реорганізація діючих банків, санація, банкрутство. Умови та порядок ліквідації комерційних банків. Ліквідаційна комісія.

Організаційно-правові відносини комерційних банків з органами державного управління, іншими банками та клієнтами. Функції банківського менеджменту у цій сфері.

Тема 3. Організаційні структури банків Система управління банком

Сутність організаційної структури та її місце у системі управління. Організаційна структура і структура апарату управління. Фактори, що визначають організаційну структуру банку. Сфера і напрям діяльності. Фактори зовнішнього і внутрішнього середовища.

Банківське право. Конкуренти, клієнти. Розмір банку, ресурси. Принципи побудови організаційної структури комерційного банку. Рівні управління та органи управління банком. Законодавчі обмеження та рішення менеджменту.

Вищі органи управління комерційним банком. Загальні збори акціонерів, їх повноваження. Спостережна рада банку. Ревізійна комісія і Кредитний комітет. Основні структурні підрозділи й служби банку, їх завдання і функції. Види організаційних банківських структур, основні підходи до їх класифікації. Бюрократичні структури, адаптивні структури та структури з різним ступенем централізації. Міжбанківські об'єднання. Банківські холдинги.

Сучасні тенденції в організаційній структурі банків. Банківські злиття і поглинання. Тенденції спеціалізації та універсалізації. Формування центрів прибутковості. Політика банку у сфері формування його організаційної структури.

Тема 4. Управління капіталом і дивідендна політика

Сутність та основні функції банківського капіталу. Структура капіталу комерційного банку. Капітал і банківські ризики. Вимоги до рівня капіталізації банків. Норматив капіталу та мінімальний розмір статутного капіталу. Нормативи достатності капіталу та платоспроможності.

Проблеми формування капіталу в українських банках і зарубіжний досвід. Управління капіталом банку. Оцінка достатності і потреб у капіталі. Шляхи залучення додаткового капіталу. Залучення капіталу із зовнішніх джерел. Можливості залучення капіталу за рахунок внутрішніх джерел.

Акції банку, їх ринкова оцінка. Дивідендна політика банку. Викуп акцій і регулювання капіталу. Емісійна політика банків.

Тема 5. Управління зобов'язаннями банку

Особливості управління залученими коштами. Методи управління залученими коштами банку (цінові і нецінові методи управління). Характеристика та визначення депозитної ставки, фактори, що впливають на неї. Характеристика запозичених коштів.

Особливості управління запозиченими коштами. Характеристика основних джерел запозичення коштів для банківських установ. Позики в центральному банку. Міжбанківський ринок ресурсів. Операції РЕПО.

Міжнародні фінансові ринки. Ринок депозитних сертифікатів. Ринок комерційних паперів. Кредити в банківському секторі. Особливості процесу управління недепозитними коштами.

Тема 6. Оцінка діяльності банку та управління дохідністю

Загальні підходи до оцінки діяльності банку. Ринкові та бухгалтерські показники ефективності. Довгострокові цілі. Максимізація вартості. Розмір банку. Ринкова позиція.

Основні фінансові показники діяльності. Коефіцієнти прибутковості та коефіцієнти ефективності діяльності комерційного банку. Нормативні вимоги до оцінки діяльності банку.

Банківська діяльність і поточні видатки. Контроль і функціональний аналіз видатків. Структурний аналіз дохідності активів. Шляхи оптимізації дохідності банків. Рейтингова оцінка діяльності банків. Види банківських рейтингів. Етапи рейтингової оцінки діяльності банку.

Проблеми банківських рейтингів. Проблема достовірності інформації. Проблема відставання у часі. Використання рейтингів для оцінки діяльності українських банків.

Тема 7. Контроль у банківському менеджменті

Контроль як одна з функцій банківського менеджменту, його зміст і значення для ефективного функціонування банку. Види банківського контролю. Суб'єкти контролю. Зовнішній і внутрішній контроль. Контроль з боку органів державного нагляду та завдання менеджменту. Аудиторський контроль. Грамадський контроль. Контроль з боку власників.

Рівні контролю та його сфери. Контроль з боку вищого керівництва. Організація внутрішнього аудиту. Розподіл повноважень і відповідальності у сфері контролю. Процес контролю. Стандарти контролю. Принципи контролю. Контроль банківських зловживань. Контроль кризових ситуацій з метою їх ранньої діагностики. Банківські кризи та шляхи їх подолання.

Банківські рейтинги і їх місце у системі контролю. Критерії і проблеми організації ефективного контролю у банківській сфері. Контролінг: сутність, організація та місце у системі банківського контролю.

Тема 8. Хеджування ризиків у банку

Сутність хеджування. Функціонування ринку похідних фінансових інструментів. Класифікація похідних фінансових інструментів. Взаємозв'язок хеджування і страхування. Застосування форвардних контрактів у процесі хеджування.

Ф'ючерсні контракти та організація біржової торгівлі ф'ючерсними контрактами. Ціноутворення при підписанні ф'ючерсних контрактів.

Опціони та ефективність їх застосування. Свop-контракти. Хеджування відсоткового ризику в банку. Хеджування ризику за допомогою форвардних контрактів. Хеджування ф'ючерсами відсоткових ставок. Опціони відсоткових ставок як інструменти хеджування ризику (угоди CAP, FLOOR, COLLAR). Хеджування відсоткового ризику банку на основі свop-контрактів. Хеджування валютного ризику банку

4.2. Структура навчальної дисципліни за формами навчання

Теми дисципліни	Обсяг у годинах																											
	денна форма												заочна форма															
	повна						скорочена						повна						скорочена									
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі								
Л		СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС	Л		СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС	Л		СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС	Л		СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС					
Тема 1. Сутність та специфіка банківського менеджменту	19	2		2		15										22	2						20					
Тема 2. Правові основи функціонування банків	23	4		4		15										24			2			22						
Тема 3. Організаційні структури банків. Система управління банком	23	4		4		15										24	2					22						
Тема 4. Управління капіталом і дивідендна політика	21	2		4		15										24			2			22						
Тема 5. Управління зобов'язаннями банку	23	4		4		15										24	2					22						
Тема 6. Оцінка діяльності банку та управління дохідністю	25	4		4		17										22			2			20						
Тема 7. Контроль у банківському менеджменті	25	4		4		17										20						20						
Тема 8. Хеджування ризиків у банку	21	4		2		15										20						20						
Курсова робота																												
Усього годин / кредитів ECTS	180/6	28		28		124										180/6	6			6		168						

Навчальні матеріали з освітнього компоненту доступні на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: для денної форми-<http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=5928>;
для заочної форми - <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=5922>.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Сутність та специфіка банківського менеджменту

1. Показники ефективності банківського менеджменту.
2. Роль менеджменту у підвищенні ефективності функціонування банку.

Тема 2. Правові основи функціонування банків

1. Функції менеджменту, пов'язані із заснуванням комерційних банків. Реорганізація діючих банків, санація, банкрутство.
2. Умови та порядок ліквідації комерційних банків. Ліквідаційна комісія.

Тема 3. Організаційні структури банків. Система управління банком

1. Сучасні тенденції в організаційній структурі банків. Банківські злиття і поглинання. Тенденції спеціалізації та універсалізації.
2. Формування центрів прибутковості. Політика банку у сфері формування його організаційної структури.

Тема 4. Управління капіталом і дивідендна політика

1. Проблеми формування капіталу в українських банках і зарубіжний досвід.
2. Оцінка достатності і потреб у капіталі. Шляхи залучення додаткового капіталу. Залучення капіталу із зовнішніх джерел.

Тема 5. Управління зобов'язаннями банку

1. Міжнародні фінансові ринки. Ринок депозитних сертифікатів. Ринок комерційних паперів.
2. Кредити в банківському секторі. Особливості процесу управління недепозитними коштами.

Тема 6. Оцінка діяльності банку та управління дохідністю

1. Проблеми банківських рейтингів. Проблема достовірності інформації. Проблема відставання у часі.
2. Використання рейтингів для оцінки діяльності українських банків.

Тема 7. Контроль у банківському менеджменті

1. Банківські рейтинги і їх місце у системі контролю. Критерії і проблеми організації ефективного контролю у банківській сфері.
2. Контролінг: сутність, організація та місце у системі банківського контролю.

Тема 8. Хеджування ризиків у банку

1. Хеджування відсоткового ризику банку на основі своп-контрактів.
2. Хеджування валютного ризику банку.

Зміст, порядок виконання та критерії оцінювання самостійної роботи студентів наведено на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: для денної форми- <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=5928>

для заочної форми - <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=5922>.

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;

- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Не передбачено навчальним планом

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються наступні форми оцінювання та схема розподілу балів:

Осінь 2021/2022 н. р.

Весна 2021/2022 н. р.

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1	Поточний контроль	60	60
1.1	<i>Тема 1</i>		
	Виконання практичного завдання	2	
	Тестування на Порталі	3	4
1.2	<i>Тема 2</i>		
	Виконання практичного завдання	3	10
	Тестування на Порталі	2	4
1.3	<i>Тема 3</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Тестування на Порталі	2	4
1.4	<i>Тема 4</i>		
	Виконання практичного завдання	3	10
	Тестування на Порталі	2	4
1.5	<i>Тема 5</i>		
	Виконання практичного завдання	5	
	Тестування на Порталі	5	4
1.6	<i>Тема 6</i>		
	Виконання практичного завдання	5	10
	Тестування на Порталі	5	3

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1.7	<i>Тема 7</i>		
	Виконання практичного завдання	5	
	Тестування на Порталі	5	3
1.8	<i>Тема 8</i>		
	Виконання практичного завдання	5	
	Тестування на Порталі	5	4
2	Підсумковий семестровий контроль (письмова екзаменаційна робота)	40	40
2.1	Завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування)	10	10
2.2	Завдання на оцінювання практичних навичок (розрахунково-аналітичне або ситуаційне завдання)	10	10
2.3	Завдання на оцінювання професійних вмінь (розрахунково-аналітичне або ситуаційне, або творче завдання)	20	20
3	Оцінка з дисципліни	100	100

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС. Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1. Основні джерела інформації

1. Коваль Н. О. Банківський менеджмент: навчальний посібник / В. В. Зянько, Н. О. Коваль, І. Ю. Єпіфанова. – Вінниця : Вінницький національний технічний університет, 2018. – 126 с.

2. Коваль Н. О. Банківський менеджмент : практикум / Н. О. Коваль, І. Ю. Єпіфанова. – Вінниця : Вінницький національний технічний університет, 2017. – 85 с.

8.2. Додаткові джерела інформації

3. Про банки і банківську діяльність : [Електронний ресурс] : Закон України № 2121-III від 7.12.2000 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/ed20131011>. – Станом на 27.05.2021. – Назва з екрана.

4. Про Національний банк України : [Електронний ресурс] : Закон України № 679-XIV від 20.05.1999 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>. – Станом на 27.05.2021. – Назва з екрана.

5. Інформаційні матеріали [Електронний ресурс] // Національний банк України : офіційне Інтернет – представництво. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=9114202&cat_id=36738. – Станом на 27.05.2021. – Назва з екрана.

6. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : Закон України № 2664-III від 12.07.2001 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>. – Станом на 27.05.2021. – Назва з екрана.